

ЖЕҢІСТІҢ ЖОЙЫЛМАСЫН ЖЕМІСТІ ҮНІ!

***Тарих пәні мұғалімі: Абенова Макпал
Мусиновна
9 “Б” сынып***

**Дәл осынау жадыраңқы жай күні,
Болса дағы қай ғасырдың қай
жылы.**

**Ұлы Отаным басым иіп бір
минут,
Есіне алмақ сол бір апат
қайғыны.**

1941 жылы 22 маусым

Соғыс туралы ащы шындықты айтар болсақ, қоршауда қалып немесе жаралы күйінде тұтқынға түсіп, азап шеккендерді елемей кетуге болмайды. Соғыстың алғашқы кезеңінде мыңдап қырылып, тірі қалғандары тұтқынға түсті. Одан сәтін тауып құтылғандар партизандарға қосылды. Мұндай бақытқа қолы жетпегендер концлагерьлерде азап шекті. Ал славян халқынан басқа халықтар өкілдерінен фашистік командование әртүрлі легиондар құрып, өз еліне қарсы айдап салмақшы болды. Олардың кейбірін өздері басып алған жерлерде партизандарға қарсы жұмсауға әрекеттенді. Сонда да легионның бөлімдерінен қашып шығып, Болгария, Югославия, Италия, Франция партизандарына қосылған азаматтар аз емес.

1941 ЖЫЛ

- Соғыс басталар алдында Кеңес Одағы бойынша қазақ халқының саны 3 миллион 250 мыңға жетіп, апаттан кейін қайта толығып келе жатқан еді. 1929-32 жылдардағы ашаршылық, 1937-38 жылдардағы аласапыран да елді әбден есеңгіреткен болатын.
- Соғысқа қатысқандардың ең жасы 1929 жылы туғандар, аштық жылдарында олар төрт-бес жаста болды. Міне, халқымыздың сақталып қалды-ау деген ең соңғы еркеккіндікті ұрпағы осылайша майдан шебінен бір-ақ шықты. Демографиялық пайымдау бойынша, тікелей майданға 500 мың қазақ азаматы аттанды. Соның 350 мыңы, яғни 70 пайызы, соғыстан қайтып оралмады. Әрине, оның ішінде елге қайтпағаны мен тірі қалғандары да жоқ емес-ті. Соңғы кезде ғана белгілі болып отырған бір шындық – 5,3 миллионға жуық солдат жау қолына түскен болса, соның кемінде 50 мыңы – қазақ азаматтары. Олардың арасында кейін аман-есен еліне қайтқандары бірен-саран ғана еді. Волокаламск үшін болған шайқаста Панфилов дивизиясының 13,5 мың жауынгерінен 9 мың адам қаза тапты.

Қарулы күштердің қатарында Кеңес әйелдері де жаумен шайқасты. Соғыстың соңғы бір сәтінде Кеңес Армиясында 330 мыңнан астам әйел жауынгерлер болды. Олар самолетпен аспанда самғады, танк жүргізді, барлауға барып, ұрыс даласында мергендік көрсетті.

Атқыш мергендер мектебін бітірген әйелдер 12 мыңнан астам жауды жермен жексен етті. Майдандағы дәрігерлердің 41 пайызы, фельдшерлердің 43 пайызы, медбикелердің 100 пайызы әйелдер болатын. Ұлы Отан соғысында 100 мыңнан астам әйелдер ордендермен, медальдармен марапатталған.

92 әйел Кеңес Одағының Батыры атағын алды.

Ел басына күн туған қиын-қыстау күндерде азамат жүгін арқалап мындаған қазақ қыз-келіншектері уақыт сынынан, тарих талқысынан сүрінбей өтті. Аяғына солдат етігін киіп, Мәскеуден Берлинге дейін шеру тартты. Рейхстагта желбіреген Қызыл туда қазақ әйелдерінің де даңқ жолы, ерлік дастаны бар.

*Сыр бойында баулардан,
Алатаудай таулардан.
Сарыарқадай даламнан,
Теңіз-Каспий, Аралдан
Баян сұлу, Жібектей,
Төлегендей түлектей.
Ұл-қызы бар елімнен,
Жұлдызы бар жерімнен.
Сәлем, саған туған жер...*

Ерлік білекте емес, жүректе.

Ер жігіт елі үшін туады,

Елі үшін өледі.

Ердің көркі елімен,

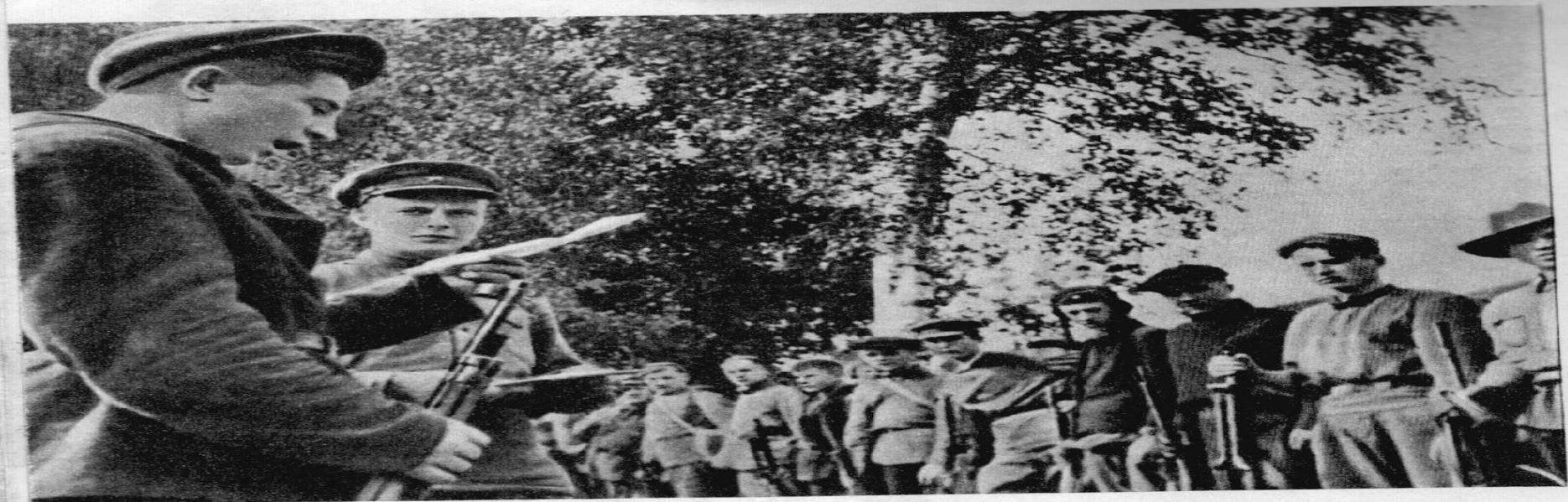
Отан көркі жерімен.

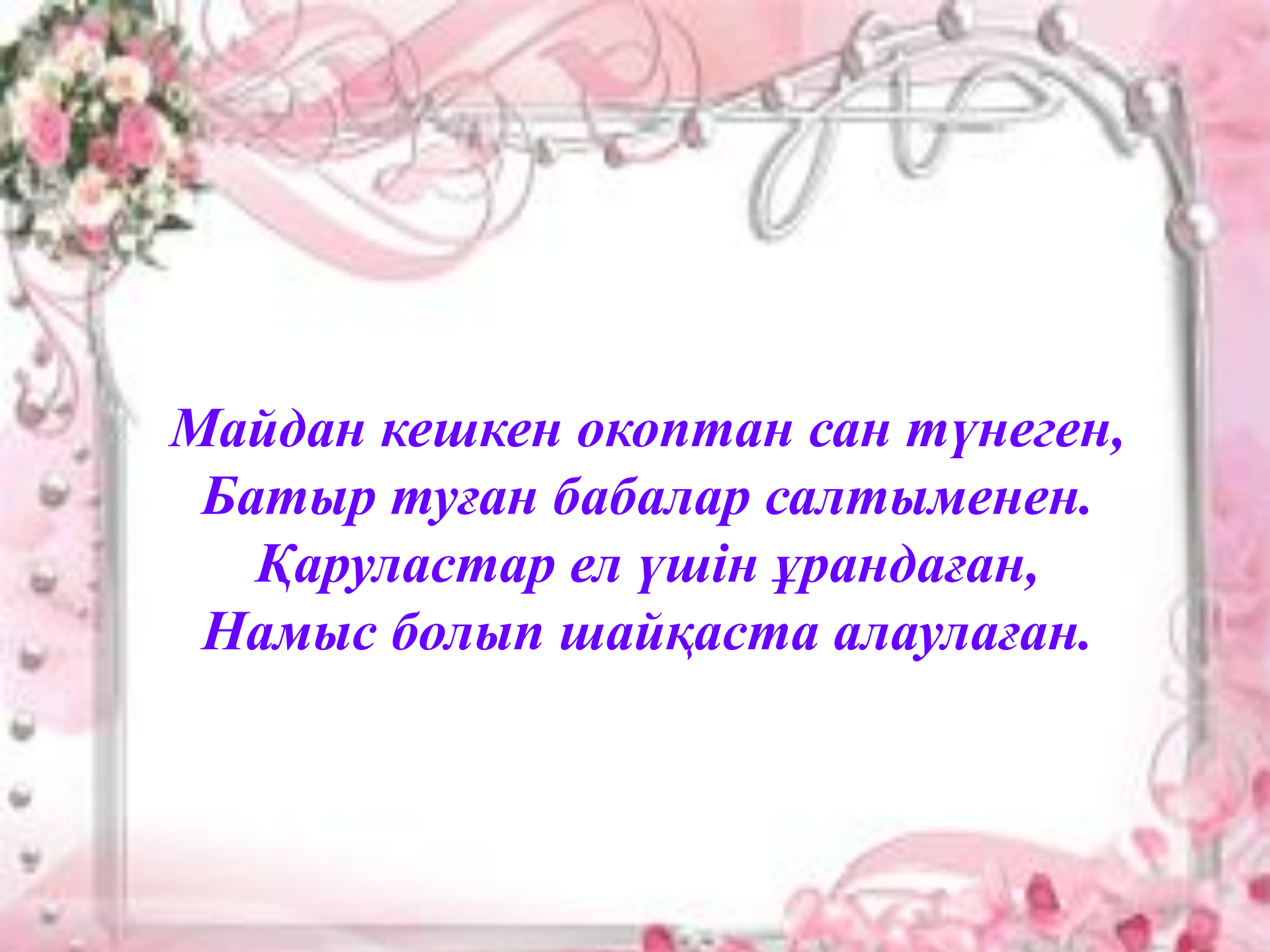
Ел үмітін ер ақтар,

Ер атағын ел сақтар.

*Майдан кешкен окоптан сан түнеген,
Батыр туған бабалар салтыменен.
Қаруластар ел үшін ұрандаған,
Намыс болып шайқаста алаулаған.*

*Жоқ, болмайды, мен өлмен,
Өшпес менде өмір бар.
Өлім мен өмір күресте
Өлімді өмір жеңе алар.*

*Біз алмастай қамал жоқ,
Дүлей дауыл соқса да,
Жеңбестей еш күш жоқ,
Алысса да, атса да.*

1945 сәуір

1945 мамыр

**Қазақ жігіті Рақымжан Қошқарбаев өз
жолдастарымен рейхстагқа Жеңіс туын тікті**

**Мәңгі
ұмытылмас
тұлғалар**

ТАЛҒАТ БИГЕЛДИНОВ

БАУЫРЖАН МОМЫШҰЛЫ

МӘЛІК ҒАБДУЛЛИН

ҚАСЫМ ҚАЙСЕНОВ

Әлия , Мәншүк, Хиуаз

қайсар қызы қазақтың ,
Ерлігіне таңданамын ғажап тым....

Ә. Н.Молдағұлова 1925 жылы маусымның 15 жұлдызында Ақтөбе облысы Қобдада дүниеге келген. Ол Ленинград майданында

54-атқыштар бригадасының 4 батальонына қабылданған. 1944 жылы жау бекінісін алу кезінде ерлікпен қаза тапты. Отанға берілген намысшыл, жалынды қаһарман қызға Ерен ерлігі үшін Кеңес Одағының батыры атағы берілді.

Әлия ерлігі-өшпес тарих

**Әлия Молдағұлова 1925 жылы
16 маусым күні Ақтөбе облысының
Қобда ауданындағы
Бұлақ ауылында дүниеге келген .**

**Әлияны анасы«Ақмоншағым » деп
еркелетіпті. Әлияның азан шақырып
қойған аты – Ылия.**

Әкесіне Әлияны бағу қиын болғандықтан оны нағашысының тәрбиесіне береді. Кейін ол нағашысының жанұя жағдайына байланысты Ленинградтағы балалар үйіне тапсырылып, сонда оқиды.

1941 жылы ел тыныштығы бұзылып, елімізге қауіп төнген шақта ол ерлермен бірге майданға аттанады .

1944 жылдың 14–қантарында батыр қыз ерлікпен қаза тапты.

**Ерен ерлігі үшін Әлияға КСРО Жоғарғы Кеңесі Президиумының
1944 жылы 4-маусымында «Кеңес Одағының батыры»
атағы берілді**

Мәметова Мәншүк Жиенғалиқызы, Кеңес Одағының Батыры.

1922 жылы Гурьев облысы Орда ауданында туылған. Азан шақырып қойған аты Мәнсия. Мектепті бітіргенне соң Мәншүк медицина институтына оқуға түсті.

1941 жылы Ұлы Отан соғысы басталғанда Мәншүк 18 жаста болатын. Ол соғысқа бару, Отанын қорғау туралы шешім қабылдады. Өтінішінде: «Фашистерді жою үшін майданға жіберетін менің ағайым да, апайым да жоқ, сондықтан өзімді жіберіңіз», деп жазған. 1939 жылдан бері комсомолмын. 1941 жылдың 7-ші тамызы».

1943 жылдың 15-ші қазанында Псков облысындағы Невель қаласын босату үшін Изоча станциясындағы 173,7 биіктігінде өте қатал соғыс болды. Мәншүк өзінің әскери бөлімінің шабуылын пулемет отымен қолдады.

Мәншүктің басына оқ тиді. Соңғы күштерін жинап, Мәншүк пулеметін ашық жерге алып шығып, жодастарына жолды тазалап, фашистердің тікелей бетіне атқан. Өлі Мәншүк пулеметтің саптарын қолына тастай қатты қысып алған. Сол қан майданда Мәншүк Мәметова ерлікпен қаза тапты.

Кеңес Социалистік Республикалар Одағы Жоғарғы Кеңесінің Жарлығымен 1944 жылдың 1-ші наурызында көрсеткен ерлігі үшін Мәншүк Мәметоваға Кеңес Одағының Батыры атағы берілді.

*Хиуаз
Доспанова*

Хиуаз апа соғыстың ұзақ жолында 300-ден астам рет аспанға көтеріліп Берлинге дейін жетті

Жеңіс наградалары

Золотая осень

***Сүйінші, халқым, сүйінші!
Сүйіншіге сүйінші!
Шаттан, ата-анамыз,
Шаттан ата-бабамыз.
Кек қайтарып фашистен,
Соғыс бітті жеңіспен.
Жеңдік жауды күресте,
Жасалсын той-мереке!***

1941

1945

Ерлікке тағзым

*Бір сәтке секілденіп тыныстаған
Жатырсың. Бұл жер жақын таныс саған,
Бауырым, топырағың торқа болсын,
Сендер зой Жеңіс туын тік ұстаған.*

*Елімде жайнасын деп жылда көктем,
Жетімдік көрмесін деп бала біткен.
Сендер зой омырауын оққа тосып,
Болашақ үшін өзін құрбан еткен.*

*Жексұрын жауды қуып желкеледің,
Бірақ та деген жоқсың “ерте өлемін”
Еліңнің төріндесің енді бүгін,
Жатсаң да баурайында бір төбенің.*

*Жауапты болып өзі барлығына
Қорзаған нұр арайлы таңды мына.
Кім айтар белгісіз деп бауырларды
Баршаның ара тұрған тағдырына*

*Өмірдің көре алмадың бар қызығын,
Анаң да жүр-ау аңсап жалғыз ұлын.
Бас ием, рухыңа батыр солдат,
Бағыштап махаббатын жер жүзінің
Мұхтар Құрманалин*

Жылтыр жылқы өз соғыс деген. Жылтыр жылқы жылтыр жылтыр. Елбасын орынды тастаған Күрметке ие және жылтыр.

Көп достарым ең бағатты Жылтыр жылқы. Аясын - баға, бағасын - аға Жылтыр жылқы.

Ұлы Жеңіс күні құтты болсын!

9 - МАМЫР
**ЕРЛІК - ЕЛГЕ МҰРА,
ҰРПАҚҚА ҰРАН**

*Назар
аударғандарыңызға
көп рахмет!!!*

